

STUDYING THE OPINION OF PRIMARY TEACHERS ON THE NEW TEACHING SCHEMES FOR GENERAL PREPARATION FOR PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

Chavdar N. Stoychev

ABSTRACT: The report presents the results of a survey conducted with primary teachers leading the subjects of physical education and sport. The aim was to study their opinion, knowledge and competences for the new curricula in the discipline of physical education and sport and other current issues related to the implementation of the training process on this subject.

KEY WORDS: primary school, curricula, physical education and sport

Изследването е финансирано по проект № РД-08-134/07.02.2018 г. от параграф на фонд „Научни изследвания” на ШУ „Епископ Константин Преславски”.

ВЪВЕДЕНИЕ

Учебната дисциплина „Физическо възпитание и спорт“ не е само средство за постигане на добро здраве и оптимална физическа форма, влиянието на спорта не се ограничава само с физическото развитие на човек, а е един от най-добрите възпитателни методи и средство за нравствено, естетическо и интелектуално усъвършенстване на личността.

Основна задача на спортния педагог е не само да развие двигателните качества на ученика, но и да повиши физическата и психичната устойчивост на децата, да създаде у тях трайни интереси и навици за занимание със спорт. Ето защо ефективността на системата за физическо възпитание и спорт в училище в най-голяма степен зависи от постоянното повишаване на компетенциите, както на учителите, водещи дисциплината физическо възпитание и спорт, така и на цялата управленска структура.

През последните години държавните и обществените органи и организации многократно актуализираха своите позиции за формиране сред подрастващите на ценности и ориентации, свързани с изграждането на съзнателно и позитивно отношение към спорта, здравословния начин на живот и укрепване на собственото здраве и физическо усъвършенстване.

В търсене на решение на този актуален проблем, след многократни обсъждания и дебати, бе приет нов „Закон за предучилищното и училищното образование“. Той бе обнародван в ДВ, бр. 79 на 13.10.2015 г.. Във връзка с влизането му в сила от 1.08.2016 г., още през 2015 г. започна разработване на нови учебни програми по всички предмети, изучавани в българските детски градини и училища.

Новите учебни програми за първи клас бяха приети със заповед № РД09-1857 от 17.12.2015 г., тази за втори клас бяха утвърдени със заповед № РД09-300/17.03.2016 г, за трети със заповед № РД09-1093/25.01.2017 и за четвърти клас със заповед № РД09-5778 от 22.11.2017 г.

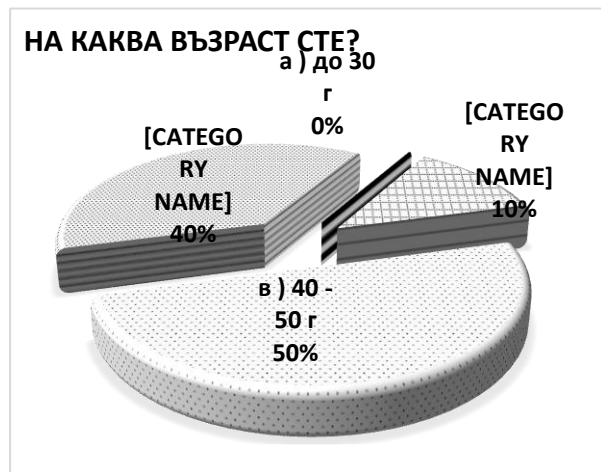
В момента (2017/2018 уч. г.) по новите учебни програми се обучават учениците от първи и втори клас, а тези за трети и четвърти клас ще влязат в сила съответно през 2018/2019 и 2019/2020 учебна година.

ИЗЛОЖЕНИЕ

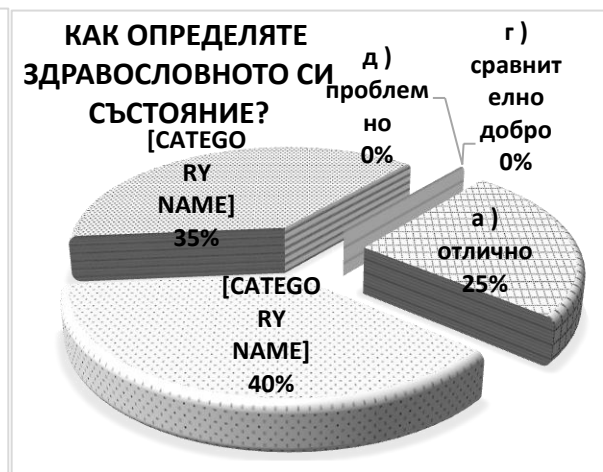
В настоящия доклад ще представим резултатите от проведена анкета с начални учители, провеждащи занятия по предмета „Физическо възпитание и спорт“ (I-IV клас). В проучването

участват 20 учители от СУ „Йоан Екзарх Български” и ОУ „Петър Берон”, гр. Шумен. Анкетата е проведена в началото на учебната 2017/2018г. Целта, която си поставихме с това изследване, бе да проучим мнението на началните учители за новите учебни програми за общообразователна подготовка по „Физическо възпитание и спорт“ и да разкрием качеството на подготовката и компетентността на човешките ресурси, осигуряващи функционирането на подсистемата за физическо възпитание и спорт. Чрез получените отговори на учителите се опитахме да проверим доколко началните учители познават и спазват законовата и нормативна база, как оценяват новите учебни програми по предмета физическо възпитание и спорт, как преценяват своята квалификация, какво е тяхното мнение за системата за оценяване на знанията на учениците, и др. актуални проблеми на процеса на обучение по ФВС.

Резултатите от проведеното анкетно проучване сме представили в проценти на фигури от 1 до 10.

Фиг. 1

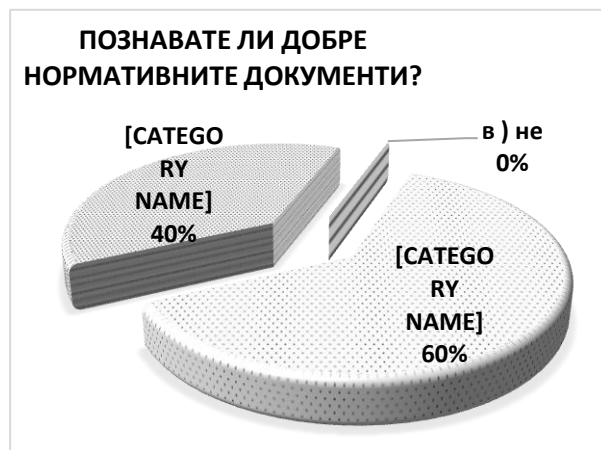

Фиг. 2

Без да правим пространен анализ е видно, че доминира процесът на застаряване на ресурсите – 90 % от учителите са на възраст над 40 години. Веднага прави впечатление и липсата на млади кадри в изследваната извадка от начални учители. Няма нито един учител под 30 г, а тези между 30 и 40г. са едва 10%. Това според нас е един от основните проблеми на спортно-педагогическия процес по предмета „Физическо възпитание и спорт“, особено в началния етап на основна образователна степен. В този етап, когато се поставят основите на интереса и отношението към всеки един предмет в училище, личният пример особено в часовете по физическо възпитание и спорт е много важен. Какъв пример дава учител, който изисква от учениците да изпълнят дадено упражнение, което той не може да демонстрира или да бъдат в спортен екип, а самият той е с официално облекло.

Резултатите на следващия въпрос: „Как определяте здравословното си състояние?“ е логичен, предвид факта, че 88% от изследваните начални учители са над 40 г. Едва 5-ма от тях (25%) определят здравословното си състояние като отлично. 40% смятат, че са в много добро здраве, а 35% посочват, че здравето им е добро.

На въпроса „Познавате ли добре нормативните документи“ 60% от учителите декларират, че познават много добре наредбите и указанията, съпътстващи техния труд, 40% – добре, а нито един учител не дава отговор „не“ (фиг. 3).

Фиг. 3

Фиг. 4

Добро впечатление прави желанието на половината от анкетираните начални учители да повишат своята професионална квалификация. Според 50% от анкетираните учители (фиг. 05), те имат нужда от това. 25% считат себе си за добре подготвени, а 25% посочиха отговора „Не мога да преценя“.

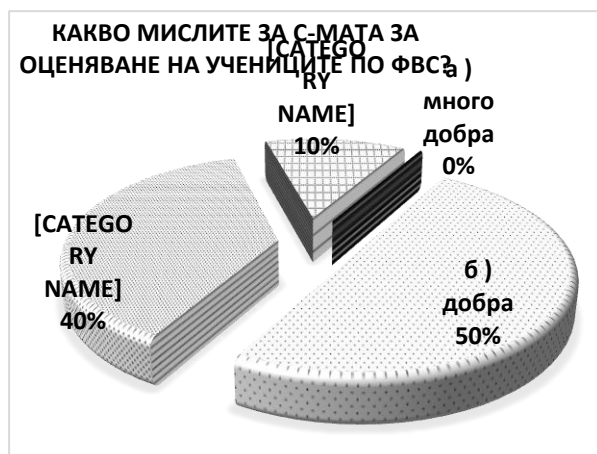
През последните години един от актуалните въпроси в педагогическата общност е как да бъдат оценявани учениците по ФВС в начална степен. Ето защо попитахме анкетираните учители какво мислят по тази тема (Фиг. 5). Нито един от анкетираните не мисли, че новата система за оценяване на учениците е много добра. Половината от тях я оценяват като добра, за 40% тя е задоволителна, а според 10% от анкетираните системата за оценяване на учениците по ФВС в начален етап е лоша.

Според нас посочения начин за оценяване на учениците в новите учебни програми по ФВС е много добре описан и допълнен с таблица с препоръчително процентно разпределение на отделните оценки (Таблица 1) и като цяло нашата оценка на системата за оценяване е много добра.

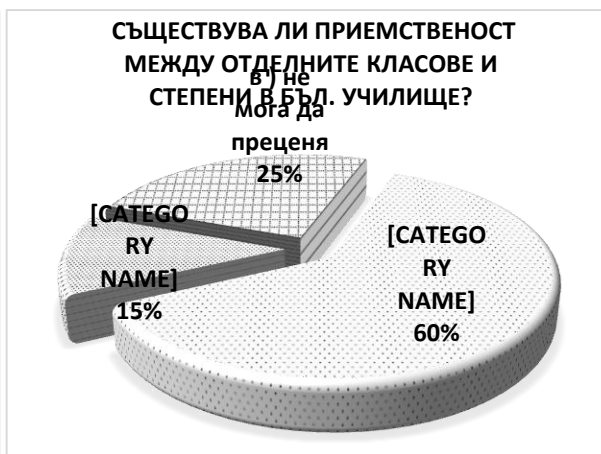
Таблица 1.

Специфични методи и форми за оценяване на постиженията на учениците

Не по-малко от три текущи качествени оценки от практически изпитвания за всеки учебен срок, в които се включват и теоретични знания	50%
Диагностика на физическата дееспособност в началото и в края на учебната година с отчитане на индивидуалния прираст в постиженията	25%
Качествена оценка от други участия (работа в час, оказване на помощ, самостоятелна работа, участие в спортни и туристически състезания)	25%

Фиг. 5

Фиг. 6

Важно условие при изготвянето на нормативните документи в българската образователна система, е те да осигуряват приемственост в процеса на обучение между отделните етапи и степени в нея. Дали това е така на практика попитахме 20-те анкетирани начални учители (Фиг.6). Според 60% от тях такава приемственост съществува, 25% посочват, че не могат да преценят, а за 15% на практика между отделните етапи и степени няма приемственост. Очевидно тримата учители, според които няма приемственост не познават добре учебните програми по ФВС. Според нас те са изцяло съобразени с новите концепции в съвременните образователни системи. Те са представени точно и ясно и между всеки клас и степен съществува логична приемственост в предвиденото за изучаване учебно съдържание.

Отговорите на следващите четири въпроса представят мнението на началните учители за новите учебни програми по класове. (Фиг. 7-10)

Според 65% от анкетираните новата учебна програма за първи клас е по-добра от старата, за 25% тя е по-лоша спрямо досегашната, а 10% не могат да преценят коя е по-добра (Фиг. 7). На същия въпрос за втори клас процентът от учители, които не могат да посочат старата или новата учебна програма е по-добра, се увеличава на 30%. Отново пет от тях (25%) предпочитат старата програма, а 45% посочват, че според тях новата учебна програма за втори клас по ФВС е по-добра (Фиг. 8). Увеличения брой на посочилите отговора „Не мога да преценя“ на въпроса за втори клас може да бъде обяснен според нас с факта, че обучението по тази учебна програма започна през настоящата учебна година (2017/2018) и към момента то още не е завършило.

Фиг. 7

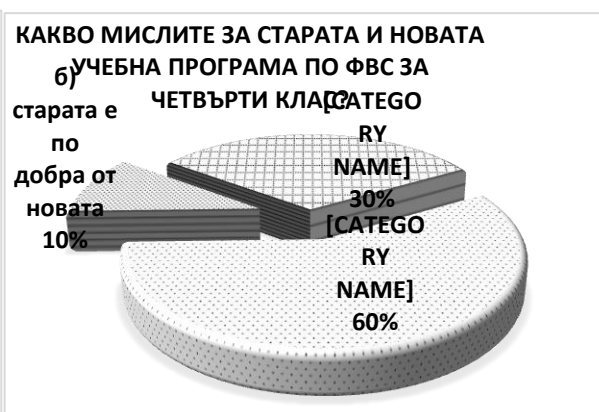
Фиг. 8

Това предположение се потвърждава от отговорите на анкетираните на следващите два въпроса, които отразяват мнението на началните учители за новите програми по ФВС за трети и четвърти клас (Фиг. 9–10). Отново процентът, дали отговор „Не мога да преценя“, е доста висок. За четвърти клас той е 30%, а за трети 20%. Тези сравнително високи проценти могат да бъдат лесно обяснени поради факта, че обучението по тези програми все още не е започнало, въпреки тяхното представяне и приемане през 2017г.

Интересно е, че според по-голямата част от началните учители, участвали в проучването, новите учебни програми за трети и четвърти клас по ФВС са по-добри от старите. Така смятат 65% от анкетираните за трети клас и съответно 60% за четвърти. Само двама (10%) и трима

Фиг. 9

Фиг. 10

(15%) предпочитат старите програми за четвърти и трети клас по ФВС пред новите. Можем да предположим, че тези отговори на анкетираните начални учители са свързани с една от основните промени в новите учебни програми по ФВС за началния етап на основна образователна степен, а именно включването за изучаване на спортната игра „хандбал“ от трети клас. Очевидно според повечето от участниците в проучването това е добро решение на

експетрите от МОН, участвали в разработването на новите учебни програми по ФВС, и те оценяват новите учебни програми по ФВС за трети и четвърти клас като по-добри в сравнение с все още действащите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Отговорите на анкетираните начални учители, участващи в изследването, ни позволяват да направим следните обобщения и препоръки.

Като цяло новите учебни програми по ФВС за начален етап на прогимназиална степен се оценяват много добре от началните учители. Според по-голямата част от тях те са по-добри от старите учебни програми. Известно неодобрение се наблюдава при оценяване на системата за оценка на постиженията на учениците, където половината от анкетираните поставят задоволителна или лоша оценка. Нашето предположение е, че това се дължи на частта, свързана с оценяването на физическата дееспособност на учениците, където се наблюдава значително изоставане при постиженията на децата в сравнение с тези на техните връстници, участвали при изготвянето на таблиците, оценяващи физическата дееспособност. Според нас обаче това не означава, че системата за диагностика на физическата дееспособност е лоша. Ние смятаме че това се дължи на факта, че съвременните подрастващи имат по-бедна двигателна култура в сравнение с техните връстници преди 20 – 30 години. Това естествено се отразява върху развитието на техните двигателни качества и води до по-слаби постижения при диагностиране на физическата им дееспособност.

Анализът на получените отговори от проведената анкета с начални учители разкри и два основни проблема. Първо – наблюдава се спешна нужда от привличане на млади педагогически кадри в началния етап на основна образователна степен. Този сериозен проблем засяга като цяло учителската професия, където в близките години се очаква висок процент на пенсиониране на педагогически кадри.

Друг важен според нас проблем, който следва приоритетно да бъде решен, е кой да провежда часовете по физическо възпитание и спорт в началния етап на основна образователна степен. И в двете училища, където проведехме анкетното изследване, нямаше учител специалист по ФВС, който да води обучението по този предмет в начална степен. Нашето предложение е те да се провеждат основно от учители–специалисти по този предмет, защото считаме, че възпитателното въздействие на училищната спортна дейност е пряко зависимо от характера на педагогическото присъствие на учителите.

References:

1. Zakon za preduchilishtnoto i uchilishtnoto obrazovanie (Law on pre-school and school education): <http://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=97877>
2. Uchebni programi po klasove. (Class programs): <https://www.mon.bg/bg/28>

Chavdar Stoychev
Department of Theory and Methods of Teaching Sports
Pedagogical faculty
Konstantin Preslavsky – University of Shumen
ch.stoychev@shu.bg